

॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

# रुतभिरा

आत्मनो हिताय जगतः सुखाय



'योग'लिक्षा लावीओ, 'लिक्षु'जनी गुरुद्वार;  
मुमुक्षु जइर पामशे, सौनो मुजमां भाग.

## તંત્રી સ્થાનેથી

“રુત્તમ્ભરા” પાંચ વર્ષ પૂરાં કરીને છઠ્ઠા વર્ષમાં પ્રવેશ કરે છે. વાચકોએ પ્રગટ કરેલા આધ્યાત્મિક વાંચનના રસને કારણે આ પાંચ વર્ષ બંધે જોતજોતામાં પસાર થઈ ગયાં હોય તેવું લાગે છે. સમાજનો બહોળો વર્ગ જ્યારે ફક્ત સમય પસાર કરવા પૂરતું, ગણગણિયાં કરાવે તેવું અને મૌલિકતાથી વેગળું ભૌતિક સાહિત્ય વાંચવામાં ગાડરિયા પ્રવાહની જેમ લાગેલો હોય ત્યારે આધ્યાત્મિક સાહિત્યથી ભરેલા આવા સામયિકનાં પાંચ વર્ષ પૂરાં થવાં એ સામાજિક ભગૃતિનું પ્રથમ ચરણ ગણી શકાય. આટલું લખતાં લખતાં એક સત્ય ઘટનાની યાદ આવી ગઈ.

એક ભાઈએ તેમના મિત્રને આધ્યાત્મિક પુસ્તકની ભેટ આપી. મિત્રને ચર્ચા દરમિયાન આધ્યાત્મિક પ્રશ્નો પૂછવાનો શોખ. પરંતુ એ શોખ પ્રશ્નો પૂછવા જેટલો જ મર્યાદિત. પેલા ભાઈ તો એમ જ માને કે તેમનો મિત્ર અવારનવાર પ્રશ્નો પૂછે છે તો પુસ્તક વાંચીને તેના કેટલાય પ્રશ્નોનું સમાધાન થઈ જશે. તેઓ અવારનવાર મિત્રને ત્યાં જાય ત્યારે પેલું પુસ્તક ખૂણેખાંચરે પડેલું જુવે. તેમને મન તે પુસ્તકની ઘણી કિંમત તેથી તેમને દુઃખ થાય. એક દિવસ તે મિત્રને ત્યાં ગયા ત્યારે તેમના મિત્રનો મિત્ર એ પુસ્તક વાંચતો હતો. મિત્રે આ ભાઈની ઝોળખાણ તેના મિત્ર સાથે કરાવી અને કહ્યું કે, “આ પુસ્તક આ ભાઈએ ભેટ તરીકે આપેલું.” જે ભાઈ પુસ્તક વાંચતા હતા તે અહોભાવથી તેમના મિત્રના મિત્ર સાથે વાત કરવા લાગ્યા કે, “કેટલું ઉમદા સાહિત્ય છે ! આવા સાહિત્યનો કેવો સુંદર ઉપયોગ કરવો જોઈએ ! આવા ચિરંજીવ સાહિત્યનો સંગ્રહ કરવો જોઈએ; નહીં કે ખૂણેખાંચરે ફેંકી રાખવું જોઈએ.” આટલું સાંભળી મિત્રભાઈ શરમાઈ ગયા અને જેમણે પુસ્તક આપેલું તે ભાઈને આનંદ થયો કે આવા સાહિત્યની ઠંદર કરનાર છે ખરા !!! અસ્તુ.

“રુત્તમ્ભરા”ના ઠંદરવાન વાંચકો સમક્ષ છઠ્ઠા વર્ષનો પ્રથમ અંક રજૂ કરતાં પ્રકાશન-સમિતિ હર્ષ અનુભવે છે. ગુરુપૂર્ણિમાની પૂર્વસંધ્યાએ પ્રગટ થતા આ અંકમાં ગુરુતત્વ વિષેની મૌલિક રજૂઆત કરતા કેટલાક સુંદર લેખો પ્રગટ થયા છે. અધિકારી વાચક-વર્ગને એ લેખો પસંદ પડશે તેવી આશા સહ....

પ. પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગબિંદુજી સાથેનાં  
સંસ્મરણો તથા પ્રેરક પ્રસંગો આવકાર્ય છે.

— તંત્રી



# ऋतम्भरा

(ऋतम्भरा એટલે અનુભવયુક્ત સત્યથી ભરેલું)

(બહુજન હિતાય-બહુજન સુખાય)

અંક : ૧

વર્ષ : ૬

માનદ તંત્રી : નૈપથ વ્યાસ

## મુક્તા

(પાતંજલ યોગદર્શન - સમાધિપાઠ)

- યોગભિક્ષુ

(પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુ દ્વારા આલેખાયેલ 'મુક્તા' પુસ્તકમાંથી સાબાર)

યોગસાધનામાં આવતા અંતરાયોનું પતંજલિમુનિએ સમાધિપાઠના ત્રીસમા સુત્રમાં વર્ણન કર્યું. આ અંતરાયો છે - વ્યાધિ, સ્થાન, સંશય, પ્રમાદ, આજસ, અવિરતિ, ભ્રાંતિદર્શન, અલબ્ધભૂમિકત્વ અને અનવસ્થિતત્વ. જ્યાં અંકમાં આપણે આ અંતરાયોને વિસ્તારપૂર્વક સમજ્યા. આપણે તેના વિષદ વર્ણન દ્વારા એ પણ નક્કી કર્યું કે ઉપરના નવ અંતરાયો એ ફક્ત યોગસાધનામાં આવતા અંતરાયો જ નથી પરંતુ જીવનસાધનામાં આવતા અંતરાયો પણ છે. કારણકે યોગસાધના એ જીવનસાધના જ છે તેથી જીવનસાધનામાં પણ આ નવ અંતરાયો નડતરરૂપ થવાના જ.

એકત્રીસમા સુત્રમાં પતંજલિમુનિએ નવ અંતરાયોની સાથે આવનારા બીજા પાંચ વિક્ષેપોની રજૂઆત કરી છે -

દુઃખદોર્મનસ્થાંગમેજયત્પદ્માસપ્રધાસ  
વિક્ષેપસહસ્રુભઃ ॥ ૩૧ ॥

બાબાથ : દુઃખ, દોર્મનસ્થ, અંગનું અજ્યપાણ્ય, શાસ અને પ્રસાસ; આ પાંચ વિક્ષેપો (ઉપરોક્ત અંતરાયોની સાથે આવનારા) છે.

વિસ્તાર : ઉપર, ચિત્તમાં વિક્ષેપ કરનારા જે નવ અંતરાયો કહેવામાં આવ્યા તેની સાથે આ પાંચ વિક્ષેપો પણ આવે છે - આવી થકે છે.

(૧) દુઃખ - દુઃખને તો કોણ નથી જોળખતું? સૌ જોળખે છે. દુઃખના પણ ત્રણ પ્રકાર છે; આધ્યાત્મિક, આધિભૌતિક અને આધિદૈવિક. આધ્યાત્મિક દુઃખને સમજીએ. મનમાં (કામ, ક્રોધ ઇત્યાદિ) અને શરીરનાં (તાવ, શરદી વગેરે) જે દુઃખો, જે જે પીડાઓ છે તે આધ્યાત્મિક છે. આધિભૌતિક દુઃખોનો અર્થ થાય છે, બીજાં પ્રાણીઓ - અન્ય શરીરો દ્વારા આપણને જે દુઃખ પડે, જે પીડાઓ થાય તે. અને આધિદૈવિક એટલે કુદરતી આફતો (અતિવૃષ્ટિ, અનાવૃષ્ટિ, ભૂકંપ વગેરે)થી જે દુઃખ પડે તે. આ ત્રણ રીતે જે દુઃખ પડે છે તેનો સમાવેશ "દુઃખ" નામના ચિત્તમાં વિક્ષેપ ઉત્પન્ન કરનારા અંતરાયમાં થાય છે.

(૨) દોર્મનસ્થ - દોર્મનસ્થ એટલે કે કંઈ પ્રાપ્ત કરવાની જરૂરદાર ઈચ્છા થઈ આવે અને તે ઈચ્છા પૂરી ન થાય તે વખતે મનમાં જે ત્રાસ-ભ્રોભ ઉત્પન્ન થાય તેનું નામ દોર્મનસ્થ છે. કોઈ વસ્તુ પ્રાપ્ત કરવાની કે કંઈ ભોગ ભોગવવાની તીવ્ર ઈચ્છા થઈ આવે અને તે ઈચ્છા પૂર્ણ ન થઈ થકે તે વખતે મન મારવું પડે, મનને રોકવું પડે. મન રોકતી વખતે મનમાં ચિત્તમાં મદ્દાભ્યંકર ભ્રોભ ઉત્પન્ન થાય તેનું નામ દોર્મનસ્થ (દમન) છે.

(૩) અંગમે અજ્યત્ત્વ - એટલે કે અંગનું અજ્યપાણ્ય. અંગો ઉપર જવની પ્રાપ્તિ ન થઈ હોય,

અંગો ઉપર કાબૂ પ્રાપ્ત ન થયો હોય પણ બેકાબૂપણું હોય. અંગમે અભ્યવ એટલે અંગો ઉપર કાબૂ ન હોવો. સાધનામાં, ધ્યાનબળનામાં કોઈ આસનમાં બેસી ગયા; ચાહે સિદ્ધાસન હોય કે સ્વસ્તિકાસન હોય કે પદ્માસન હોય, એમ આસનમાં બેઠા પછી આસન (શરીર) સ્થિર ન રહે, આસન ડોલવા લાગે, અંગોનું હલનચલન થાય. આમ આસનની જ અસ્થિરતા તેને અંગમે અભ્યવ-અંગોનું અભ્યવપણું, અંગો ઉપર કાબૂ ન હોવો એમ કહે છે. એ પણ એક વિશેષ છે. આસનમાં બેઠા પછી શરીરનું હલનચલન થકુ કે શરીરમાં અચળતા આવવી કે શરીરમાં કોઈ પણ પ્રકારની ક્રિયાઓ થવી તેને પણ અખંડ-ભૂમંડલીય યોગપ્રાચાર્ય પતંજલિ “વિશ્લેષ” ગણે છે.

પતંજલિમુનિની વ્યાખ્યામાં, યોગદર્શનની વ્યાખ્યામાં આસન પર બેઠા પછી કોઈ પણ પ્રકારની બાહ્ય સ્થૂળ ક્રિયા થાય અને જો તે આસન સુસ્થિર ન રહે તો તે પણ એક વિદન-વિશેષ-અંતરાય છે.

(૪, ૫) ધ્યાસ અને પ્રધ્યાસ - વાયુને નાક દ્વારા અંદર લેવો તે ધ્યાસ, તેને નાક દ્વારા બહાર કાઢવો તે પ્રધ્યાસ. ધ્યાસ અને પ્રધ્યાસને પણ વિશેષ કહેવામાં આવ્યા છે. ધ્યાનમાં બેઠા પછી જમ જમ સ્થિરતા અને એકાગ્રતા વધતી જાય તેમ તેમ ધ્યાસ અને પ્રધ્યાસ અતિશય ધીમા પડી જાય અને ધીમેધીમે એટલી હદે મંદ પડી જાય કે આપણને એમ જ લાગે કે ધ્યાસપ્રધ્યાસ ચાલતા જ નથી. આટલી હદે તે ધીમા પડી જાય છે. તે ધીમા ન પડે અને હાલમાં જ ગતિથી ચાલે છે તે જાદો ચાલતા રહે તો તેને પણ વિશેષ કહ્યા છે. તો આવી રીતે અંતરાયો અને તેની સાથે આવતા વિશેષોની વાત પતંજલિમુનિએ સમાધિપાદના ત્રીસ અને એકત્રીસમા સૂત્રમાં કરી દીધી.

તે બધા જ અંતરાયો અને વિશેષોને દૂર કરવા માટે શું કરવું જોઈએ? તેનો ઉપાય શો? ક્યા સાધન દ્વારા અંતરાયો અને વિશેષોથી મુક્ત રશી થકીએ? હવે પછીનું અત્રીસમું સૂત્ર તેનો ઉપાય બતાવી રહ્યું છે.

તત્પ્રતિષેધાર્થમેકતરવાક્યાસઃ ॥૩૨॥

ભાવાર્થ : તે (વિદનો)ને અટકાવવા માટે એક-તરવનો અભ્યાસ કરવો.

વિસ્તાર : તે સર્વ વિશેષોના પ્રતિરોધ માટે, નિષેધ માટે, તેમાંથી મુક્ત રહેવા માટે એકતરવનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ, તે વિદનો અને ઉપવિદનોને દૂર કરવા માટે એકતરવનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ, એકતરવ એટલે શું? તેનો મુખ્ય અર્થ લઈએ તો એકતરવ એટલે પરમતરવ. સમસ્ત વિશ્વમાં તે તરવ એક જ છે. એ જ છે, તેના સિવાય બીજું કોઈ પણ નથી તેના મુખ્ય અર્થમાં એકતરવ એટલે પરમ-તરવ જે “જૂજવા રૂપે અનંત ભાસે” છે. પ્રપન્ન દ્વારા તે અનંતાભાસને અંતલગ્નો કરી નાખવો, અનેક-રૂપે વિલસતા તરવને એકરૂપમાં અનુભવી લેવું. જ્યારે આવી અનુભૂતિની દૃઢતા થઈ જાય છે ત્યારે વિદનો અને ઉપવિદનો અને સર્વ કોઈ તે એકતરવથી જુદું નથી લાગતું. અને ગોણ અર્થમાં એકતરવ કહેતાં કોઈ એક વસ્તુને, એક પદાર્થને લક્ષ્ય બનાવીને તેમાં એકાગ્રતા મેળવી શકાય છે અને એકાગ્રતા મળવાથી આગળ કહ્યા તે વિશેષો અને અંતરાયોથી બચી શકાય છે.

તો આમ આ અંકમાં આપણે યોગ-જીવનસાધનામાં આવતા અંતરાયોની સાથે આવનારા વિશેષો - ડુઃખ, દોષનરુપ, અંગમે અભ્યવ, ધ્યાસ અને પ્રધ્યાસને સમજવા નવ અંતરાયો અને તેની સાથે આવનારા પાંચ વિશેષોને કારણે સાધકની-મનુષ્યની ચિત્તની પ્રસન્નતા જળવાતી નથી. ચિત્તની પ્રપન્નતા બની રહે તે માટે સાધકે આ અંતરાયોમાંથી મુક્ત થવાનો પ્રયત્ન કરવો ઘટે અને તે માટે તેણે એકતરવમાં, પરમતરવમાં વૃત્તિઓને સ્થિર કરી દેવી જોઈએ. ચિત્તવૃત્તિઓ એક જગ્યાએ સ્થિર થવાથી પ્રાપ્ત થશે એકાગ્રતાના કારણે વિશેષો અને અંતરાયોથી બચી શકાય છે.

(ક્રમશઃ)



# ગુરુ-સંતોને સર્વસ્વ માનનારી ભારતીય સંસ્કૃતિ

- યોગલિક્ષુ

ભારતીય સંસ્કૃતિ ગુરુજનોને કારણે જ ગુરુ મનાય છે. અને પરંપરા જ દરેક ક્ષેત્ર ગુરુગમ્ય જ છે, અર્થાત્ તેના જાણકારો દ્વારા જ જાણી થકાય તેવું છે. માનીએ કે ન માનીએ પણ ગુરુને બાદ કરતાં આપણે પોતે જ બાદ થઈ જઈએ છીએ. અન્ધારે આપણી પાસે જે કંઈ છે તે સર્વસ્વ અન્ધો પાસેથી, જાણકારો પાસેથી જ મળેલું છે. ઘરેલુ આપવામાં પણ માતા-પિતા નિમિત્ત બન્યાં છે. આમ, આપણી પાસે આપણું કંઈ જ નથી. અને તેથી જ ઋષિમુનિઓએ કહ્યું કે "તેન ન્યક્તેન ભુજ્યમાઃ" અર્થાત્ ન્યાયીને ભોગવ. આ સૂત્ર આર્થસંસ્કૃતિના પ્રાણ સમાન છે. આ સૂત્ર થકી જ ભારતીય સંસ્કૃતિ ગુરુસંસ્કૃતિનું બિરુદ ધારણ કરી થકી છે. ગુરુસંસ્કૃતિનો કદી નાશ નથી થતો. આ લીટી તેની જ સાક્ષી પૂરે છે.

પુનાનો મિસરો ટુમા, સખ મિટ ગયે જલસે;  
અથ તકમગર હોં બાકી, નામોનિશા હમારા.

આમ, ગુરુસંસ્કૃતિ ગુરુને સર્વસ્વ માનવાવાળી હોઈને તે ગુરુદ્રોહને મહાપાપ માને છે. તેથી તે ગુરુગીતામાં કહ્યું છે કે :

"શિવેરુષ્ટે ગુરુઆતા ગુરુરુષ્ટે ન કશ્ચન" અર્થાત્ ભગવાનના ગુનેગારને ગુરુજનો છોડાવી થકે છે પણ ગુરુસંતોના અપરાધીને ભગવાન પણ - કુદરત પણ છોડાવી થકતી નથી. અને ખરું જ છે કે કુદરતના કાનૂનભંગના કારણે આવી ઘડેલી વિપત્તિમાંથી મુક્ત થવા ગુરુસંતો (જાણકારો) ઉપાય બતાવી થકે છે પણ મનુષ્યકૃત સદ્વિનયમાચરણના ભંગથી આવેલી આપત્તિથી મુક્ત થવા કુદરત પાસે સલાહ લેવા જઈ થકાનું નથી. ગુરુજનોને સીધી રીતે ન માનનાર આડકતરી રીતે તેમનો સ્વીકાર કરતો જ હોય છે. જેમ કે સાહેબ, શેઠ, ઉસ્તાદ, માસ્તર, વડીલ કે શબ્દેષ મિત્ર તરીકે આપણાથી

કોઈ ઉચ્ચ હસ્તીનો સ્વીકાર આપણે કરતા જ હોઈએ છીએ. આપણે છીએ તો આપણા ગુરુ પણ છે તેમ નક્કી છે. જે પોતાના પિતાને ન ઓળખતો હોય તેનું સ્થાન સમાજમાં કેવું હલકું ગણાય છે? ગુરુજનોને ઓળખવા એ ભૂપણરૂપ છે; એ ઋણસ્વીકાર છે. આ રીતે ગુરુઋણમાંથી યોગા ઉઠણ થઈ થકાય છે.

ગુરુદ્રોહમાંથી મુક્ત થવા માટે ભારતનરરનો કેટલો મોટો ભોગ આપી થકતા હતા તેનું એક અજેડ દષ્ટાંત જોઈએ. તેનો સારાંચ આ પ્રમાણે છે :

પૂ.પા. આદ્ય શંકરાચાર્ય મહારાજ શાસ્ત્રાર્ય માટે કુમારિલ ભટ્ટને મળવા તેના ગામ જાય છે. ગામના પાદરમાં જ ખબર પડી કે શ્રી કુમારિલ ભટ્ટ ગુરુદ્રોહમાંથી મુક્ત થવા તુપના અગ્નિમાં બળી મરવા તૈયાર થયા છે. આ બાબતમાં તેમને જાણવા મળ્યું કે કુમારિલ ભટ્ટ અન્ય ધર્મના ધર્મગુરુ પાસેથી તેમનાં શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરીને પછી તેમનું જ ખંડન કરવા લાગ્યા. પણ પાછળથી તેમને લાગ્યું કે "આ તો ગુરુદ્રોહ જ થયો ગણાય. ભલેને હું કપટથી તેમની પાસેથી શાસ્ત્રો શીખ્યાં પણ તોય તેઓ મારા ગુરુ ગણાય. અને મારાં શાસ્ત્રોમાં ગુરુદ્રોહનું પ્રાવશ્ચિત તુપાગ્નિમાં બળી મરીને કરવાનું લખ્યું છે." તેથી તેઓ ગુરુદ્રોહનું પ્રાવશ્ચિત તુપાગ્નિમાં બળી મરીને કરે છે.

પોતાના શાસ્ત્રોના આદેશને માન્ય રાખીને આવું ભયંકર દુખદાઈ પ્રાવશ્ચિત કરનાર, ગુરુનિષ્ઠ, ધર્મધારી, સંસ્કૃતિપ્રેમી આવા નરવીરોને ધન્ય છે, ધન્ય છે. આપણા જેવા કલયુગી-કલમયુગી માનવોને આવી વાતો સાચી પણ ક્યાંથી લાગે ?

પરંપરા તો કુમારિલ ભટ્ટનું પોતાના ધર્મની પુષ્ટિ અર્થે કરેલું આ કૃત્ય ગુરુદ્રોહમાં ગણવું કે કેમ તે

એક પ્રકાર છે. પણ તેમની દૃષ્ટિએ તે કોઈ પણ પ્રકારે થયેલા ગુરુદ્રોહ, ગુરુદ્રોહ જ છે; ભલે તે રમતમાં, ગેરસમજમાં, અણ્યે કે અજણ્યે થયો હોય. ગુરુદ્રોહનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું જ મુક્તિ મળે. આવી ધર્મમર્મસ્પર્શી બાબતમાં શ્રી કુમારિલે લોકોપવાદ પણ રહેવા ન દીધો.

એ યુગ, એ યુગપુરુષો અને એ શાસ્ત્રો જુદા હતાં તેમ કહી શકાય. ભલે અન્વારે તેવી રીતે અને તેમની જેમ આપણે બલિદાન ન આપી શકીએ પણ યુગને અનુરૂપ તે આપણે જરૂર વર્તી શકીએ. ભૂલોનું-દ્રોહનું પ્રાયશ્ચિત્ત માફી માગીને અને “ફરી આવું નહીં થવા દઉં” એવો સંકલ્પ કરીને કરી શકાય. પણ જેમને પોતાની ભૂલ, ભૂલ જ ન લાગતી હોય તેમના માટે તે આ બધું પાડા ઉપર પાણી જેવું છે, તેમના માટે ભગવાન પણ થું કરી શકે? ગુરુસંતોને ભગવાનથી પણ વધુ ગણવા છે. ગુરુસંતોની પ્રેરણાથી જ આવું બધું લખી-વાંચી-વિચારી શકાય છે. વર્તમાનકાળમાં તે સાચું વાચવું-વિચારવું પણ દુર્લભ વર્ષ પડવું છે. અસ્તુ.

કવિયુગમાં તે “લોભી ગુરુ, લાલચી શેલા”નો શફ્ટો ફાટ્યો છે. પછી “દાનો નરકમે ઠેલમઠેલા” જ થાય ને! સ્વલ્લ ભગતે ગાયું છે કે “ગુરુ સમ ઔર કોઈ નહીં દાતા; માતા, પિતા, પુત્ર કે ભ્રાતા.” આવા દાતા ગુરુને અન્વારે ક્યા શોધવા? અન્વારે તે ગુરુ-શેલા સામસામે સ્વાર્થ સાધવાનો દાવ ખેલતા જણાય છે. ગુરુ સમજે કે હું શેલાને છેતરી લઉં અને શેલા સમજે કે હું ગુરુને પછાડી દઉં; સ્વામી એમ સમજે કે હું શેલાને ચૂસી લઉં અને શેલા એમ સમજે કે હું સ્વામીને સપડાવી દઉં! શેઠ પોતે જ ઓખરવૃત્તિ, અનીતિ અને અસાહ્ય રોગના કારણે “કાબિલ” ન રહ્યા હોવાથી જ તે જ શેલાણીને સ્વામી પાસે જવાની સીધી-આડકતરી પ્રેરણા આપતા હોય અને પછી છટકું ગોઠવીને સ્વામીને ખંખેરવાય લાગ જોઈને બેઠા હોય! આ રીતે એમને તે એક પંથ દો કાળ જેવું.

પાખંડીઓ નમસ્કાર કરવામાં પણ યુરા હોય છે.

પણ તેમના નમસ્કાર “નમન નમનમે” ફેર હા, બહુત નમે નાદાન; દગલબાજ દોઠા નમે, ચિતા, ચોર, કમાન.” જેવા હોય છે. વળી સ્વામીજીઓ પણ “ન મળી નારી તે બાવો રહ્યો બ્રહ્મચારી” જેવી સ્થિતિમાં આપજા-ભીંત થઈને કર્કશામાં જ કામરૂદેશની કામિનીને ભાળતા હોય છે, તેથી ભુરાટા થઈને ભૂંડે મોઢે ભીંતે ભટકાઈને ભોંય ભેગા થાય છે અને બીજા અનેક નિદોષોનો પણ ઘાણ કાઢી નાખે છે! વળી એ વખતે તેઓ તેમને ચૂસવા આવેલી નટખટ નારમાં જ પરમ નિષ્ઠા નિહાળતા હોય છે! “કામાનુરાણાં ન ભવં ન લજ્યા.”

“દવ લાગે ત્યાં કોથી નેવાર” અને “તમાથાને તેડું નહીં”ની જેમ અસ્વીક, અસભ્ય અને નાપાક સમાચારોને દારૂગોળાના ભડકાની જેમ ચોગમ ફેલાવનાર પણ નેવાર બેઠા હોય છે. માસિકો, પાસિકો અને દૈનિકોમાં હલકટ, નફફટ સમાચારો ધામધૂમથી ચગે છે! જે સામયિકો લોકમાન્ય, પ્રામાણિક, સાસ્કારિક અને પવિત્ર ગણાતા હોય તે પણ આમાં ઝંપલાવવામાં પાછી પાની નથી કરતાં! વળી ભાકી હોય તેમ હરી-ફાઈમાં ભાજી મારી જવા માટે અસ્વીક અને શુંગારિક છબીઓ પણ કાઠમાઠથી મુખપુષ્ક ઉપર પોતાનું આગવું સ્થાન જમાવતી હોય છે! આ તે એવું થયું કે “નીચેના પુસ્તકો વાંચવા નહીં” એમ લખીને એ પુસ્તકો જ વાંચવાની કૂનુહલવૃત્તિ જગાડી દેવાતી હોય છે. પછી પાણી તે કાળ તરફ જ વહે ને? એક સંસ્કારી અને ભદ્ર સમાજનો સભ્ય ઘરમાં બેઠો બેઠો આવી સામગ્રીવાળું પાનું વાંચતો હોય અને તે વખતે બીજા સભ્ય ત્યાં આવી વડે તે વાંચનારો વિચારો ઘરમનો માર્યો એ પાનું ફેરવી નાખે, એમ બતાવવા કે હું એવું નથી વાંચતો/વાંચતી.

સમાજને સાવધાન કરવાના બહાને ગલગલિયાં કરાવીને, વૃત્તિને ઉરકેરીને વેપારીવૃત્તિને પોષક એવું ઘણું બધું ખડકી દેવાય, એ વખતે ગુણવત્તાની કૂટ-પટ્ટી પણ કોરે રહી જાય! અને આપણી વૃત્તિ પણ કેવી? કાલે કથામાં શું આપ્યું હતું તે ગોતવામાં



આજસ કંઈયું, પણ "છિનાવણુ" પ્રકરણ કેટલે પહેલ્યું છે તે જાણવા માટે છાપું આવ્યા પહેલાં જ ઊંઠીને તલપાપડ વાંચ્યું!

કુધરેવાના દુર્ગુણો છૂપાણે તેમનામાં પેસી જાય જ. અસ્તુ.

અનેક માધ્યમો દ્વારા જે કાંઈ સાડું પીરસાય છે તેની સમાજ ઉપર સારી અસર થાય, તેમ ખોટું પીરસાય - ભલે ગમે તેટલી પુકિતપ્રપુકિતથી તો પણ તેની ખોટી અસર કેમ ન થાય? થાય જ. ચાળણી મહાબંધી અનાજને ચાળીને સાફ તો કરે છે પણ મધ્ય કાંકરા-કચરો ચાળણીમાં જ રહી જાય છે! અને જે ચાળણીને સાફ ન કરવામાં આવે તો તેનાં છિદ્રો પણ પુરાઈ જાય અને તેથી તેનું અનાજ સાફ કરવાનું કાંઈ પણ બંધ પડે. તેમ જે સુધારકો સાવધાન ન રહે તો

ગુરુ વ્યક્તિરૂપે, મંડળરૂપે અને તરવરૂપે અખંડપણે બિરાજે છે. લઘુસમજણથી લઘુ અને ગુરુસમજણથી ગુરુ બની જવાય છે. ગુરુદ્રોહ એટલે આત્મદ્રોહ. આત્મદ્રોહીને યાતિ કેવી? તે અયાતિ અને અનુપિતની તુપાગિનમાં હરહંમેશ જલતો હોય છે. પરમકૃપાળુ, પરમગુરુ પરમાત્મા આપણને સાચી સમજણ આપે.

ગુરુને પારકા ન માનો, માનો પોતાના;  
ગુરુને પારકા ન માનો, ગુરુ પોતે છે.

॥ ૩ ॥

દ્રુષ્ટ આર્થિક રીતે નબળા વિદ્યાર્થીઓને ઉચ્ચ કેળવણી (કૉલેજ) માટે જરૂરી શિષ્યવૃત્તિ તથા ચોપડીઓની મદદ કરે છે. ટેકનિકલ કે મેડિકલ શાખામાં મહત્તા કે પ્રવેશ મેળવતા વિદ્યાર્થીઓને પ્રથમ લાભ આપવામાં આવશે.

વિદ્યાર્થીએ પોતાના સુઅક્ષરે નીચેના સરનામે સંપૂર્ણ વિગત સાથે અરજી કરવી.

આ ઉપરાંત સંસ્થા તબીબી જરૂરિયાતવાળાને પણ આર્થિક મદદ કરે છે. તો આવા આર્થિક જરૂરિયાત લેવા ઇચ્છનારે પણ નીચેના સરનામે સંપર્ક સાધવો.

૧/અ, પલિયડનગર સોસાયટી,  
નારણપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૧૩.

આજીવન સભ્યોએ તેમના રહેઠાણનું સ્થળ બદલાયાની જાણ તુરત કરવી અને સાથે નવા સ્થળનું સરનામું લખી મોકલવું જેથી અંક મોકલવામાં સરળતા પડે.

## એક અભિપ્રાય

- ભૌમિક વ્યાજ્ઞ

‘ધર્મધારા’ના જાન્યુઆરી ‘ટલના અંકમાં ‘ગુરુ-સંતોને સર્વસ્વ માનનારી ભારતીય સંસ્કૃતિ’ લેખ વાંચ્યો. ખૂબ જ સરળ શબ્દોમાં લેખકે ‘ગુરુ’ શબ્દના વિવિધ સંદર્ભો પ્રયોજીને સંસ્કૃતિ અંગેના પ્રચલિત વિચારોને નવાં પરિણામો બક્ષ્યાં છે.

એ વાત નિઃસંદેહ છે કે ભારતીય ગ્રંથોમાં ગુરુનો જે મહિમા ગાવામાં આવ્યો છે તેવો વિશ્વના અન્ય કોઈ ગ્રંથમાં નથી ગવાયો. પરંતુ આ ‘ગુરુસંસ્કૃતિ’ ગુરુઓની અર્થાત્ ગુરુઓથી સમૃદ્ધ અનેલી સંસ્કૃતિની સાથે સાથે અન્ય તમામ સંસ્કૃતિઓની પણ ગુરુ છે, એ સમજાવવાનો લેખકનો પ્રયત્ન ખરેખર પ્રશંસનીય છે. સમગ્ર લેખમાં લેખકના વિચારોની એક-સૂત્રતા જોવા મળે છે. લેખની શરૂઆતમાં જ લેખક જણાવે છે કે “માનીએ કે ન માનીએ, ગુરુને ખાદ્ય કરતાં આપણે પોતે જ ખાદ્ય થઈ જઈએ છીએ.” અને લેખના અંતે આ જ વિચારને વધુ સ્પષ્ટરૂપે દર્શાવતા જણાવાયું છે “ગુરુદ્રોહ એટલે આત્મદ્રોહ.” આજની પરિસ્થિતિમાં વિજ્ઞાનની અવનવી શોધો પાછળ રહેલી વિચારોની જટિલતા જેવી જ માનવ-મનની જટિલતા ઉપર લેખકે કુહારાઘાત કર્યો છે. દુનિયાની દૃષ્ટિએ સ્તુત્ય લાગતું કાર્ય કરવા પાછળ પણ તેના કર્તાના અનેક સ્વાર્થો છુપાયેલા હોય છે. આ પ્રકારના ઇંબતું

આચરણ દરેક ક્ષેત્રમાં દરેક સ્તરે થતું હોય છે. અને તેની સતત બાહ્ય મનુષ્યના આત્માને જ હોય છે. આ વાત સમજાવવા લેખકે તાજેતરની કેટલીક ચર્ચાસ્પદ ઘટનાઓનો આડકતરી રીતે ઉલ્લેખ કર્યો છે પરંતુ તેમાં કોઈ વ્યક્તિવિશેષ કે વર્ગવિશેષ પ્રત્યે કટુતા જણાતી નથી. લેખકની વાણીમાં આત્મોન્નતિ પામેલા અને અંતર્મુગ્ધ બનેલા એક ગુરુ-દ્રષ્ટાનો સૂર સંભળાય છે. ક્યાંક ક્યાંક લેખકની ભાષા ધારદાર બનતી હોય તેમ લાગે છે પરંતુ બધિર બની ગયેલી ચેતનાને બગૃત કરવા એ આવશ્યક છે. લેખકે ખૂબ જ બગૃતપણે આ પ્રકારની ભાષા પ્રયોજી હોય તેમ જણાય છે ઠારણકે આ લેખમાં જ એક સ્થળે તેમણે નોંધ્યું છે કે વર્તમાનકાળમાં તો સાચું વાંચવું - વિચારવું પણ દુર્લભ થઈ પડ્યું છે.

ગુરુસંસ્કૃતિ અને ગુરુજનોતું અપાર મહાત્મ્ય સમજાવીને પણ લેખકની પ્રશ્ન કુમારિલ ભટ્ટના કૃત્યને ગુરુદ્રોહ તરીકે સ્વીકારતી નથી. તુષાગ્નિમાં બળી મરીને કુમારિલ ભટ્ટે આવી ધર્મસ્પર્શી જાબતમાં લોકો પવાહ પણ રહેવા ન દીધો એમ જણાવી તેમણે કુમારિલ ભટ્ટને વધુ ઊંચા સ્થાને બેસાડ્યા છે. આમાં કુમારિલ ભટ્ટની સાથે સાથે લેખકની આર્ષ-દૃષ્ટિનો પણ પરિચય મળે છે.



## ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ - ૧૯૮૮

- સંકલન : નેપથ વ્યાજ્ઞ

અપાઠ સુદ પૂનમ એટલે ગુરુપૂર્ણિમાનો દિવસ. ગુરુપરંપરામાં માનવાવાળા માટે આ દિવસનું મૂલ્ય બીજા બધા દિવસોની તુલનામાં ઘણું બધું વધી જાય છે. જે કે ગુરુપ્રેમભિભુજી તે એમ માને છે કે, "બાર-માસી ગુરુપૂર્ણિમા; મારે તે બારે માસ અને ત્રણસોને પાંચદેવ દિવસ ગુરુપૂર્ણિમા છે." આ તેો થઈ ખૂબ ઊંચી વાત. ગુરુપ્રેમમાં સતત મગ્ન રહેનારની પરિસ્થિતિ કાંઈક આવી જ હોય છે. પરંતુ સામાન્યજન માટે તેો ગુરુપૂર્ણિમાનો દિવસ અતિ મહત્વનો બની જાય છે. ગુરુચંતના સાંનિધ્યનો લાભ તેમને આ દિવસે અવશ્ય સાંપડે છે - જે તેમના ગુરુ સ્થૂળ દેહે હયાત હોય તેો. જેમના ગુરુ સ્થૂળ દેહે હયાત નથી હોતા તેઓ પણ આ દિવસ આધ્યાત્મિક ધામધૂમથી ઊજવે છે અને તેમના ગુરુના સુભદેહ મારફતે પ્રેરણા મેળવે છે.

દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ ઓમૂપરિવારના ઉપક્રમે તા. ૨૯-૭-૮૮ના રોજ ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ ઊજવાયો. ઓમૂપરિવાર માટે આ દિવસ સુવર્ણ અક્ષરે અંકિત થયે. કારણકે બહુજનસમાજના હિતાયે છેલ્લા ચોપપત દિવસથી ચાલતા 'વિશ્વઆસુરી વિશમનક વજ્ર' ની આજે પૂર્ણાહુતિ હતી. તા. ૫-૬-૮૮ના રોજ થરૂ થયેલ આ વજ્રમાં ઓમૂપરિવારના ગુરુભાઈબહેનોએ સંગીતમય ગાયત્રીમંત્રના અખંડ વાચિક જપ તા. ૨૯-૭-૮૮ સુધી કર્યા અને આજે સવારે ૯-૦૦ વાગ્યે જ આ અભિનવ વજ્ર સંપન્ન થયો. ૫-૬-૮૮ થી ૨૯-૬-૮૮ સુધી શ્રી શાંતિપ્રસાદભાઈના (ઉમરેઈ) મુકામે અને ૨૯-૬-૮૮ થી ૨૯-૭-૮૮ સુધી શ્રી વિજયભાઈના (અમદાવાદ) મુકામે અખંડ જપવજ્રનો આ કાર્યક્રમ વિશ્વઆસુરી શક્તિના વિશમન અયે ચોજાયો. શ્રી વિજયભાઈના નિવાસસ્થાને આ વજ્રની પૂર્ણાહુતિ પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી ચોગભિભુજીની ઉપસ્થિતિમાં થઈ રહી હતી તે જ સમયે ઈચ્છાબેનની વાડી(મણિ-

નગર)માં 'ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ' કાર્યક્રમની શરૂઆત સવારે સાત વાગ્યે 'પ્રભુવવંદના'ના ગાન સાથે થઈ ચઈ હતી.

પ્રભુવવંદના બાદ આઠ વાગ્યા સુધી "ઓમૂ ગુરુ પરમાત્મા, સોને બનાવો દિવ્યાત્મા" મંત્રના અખંડ વાચિક જપ થયા. વાચિક જપ બાદ સ્વાધ્યાયની શરૂઆત થઈ. સ્વાધ્યાય ચાલુ હતો અને પ. પૂ. ગુરુદેવનું આગમન થયું. શ્રી વિજયભાઈને ઘેર છેલ્લા એક માસથી અવિરતપણે ચાલતા 'વિશ્વઆસુરી વિશમનક વજ્ર'ની પૂર્ણાહુતિમાં ભાગ લઈ પૂજ્યશ્રી પધાર્યા હતા. પૂજ્યશ્રીના આગમન સાથે જ જાણે ઉપસ્થિત સૌ ભાઈબહેનોમાં દિવ્ય ચેતનાનો સંચાર થયો હોય તેમ સૌ કોઈ થોડી ઘણી આજ્ઞા ખંખેરીને સ્વાધ્યાયમય થઈને સ્વાધ્યાયનું ગાન કરવા લાગ્યા. સ્વાધ્યાય બાદ "પ્રેરણાસિન્ધુ" નામની પુસ્તિકાનું વિમોચન કરવાનું હતું. તે નિમિત્તે ગોવતા પૂજ્યશ્રીએ જણાવ્યું કે :

"જે પુસ્તિકાનું વિમોચન થઈ રહ્યું છે તેનું નામ છે "પ્રેરણાસિન્ધુ." ગુજરાત સમાચારમાં દર શુક્રવારે અભિવ્યક્તિ પૂર્તિમાં ચોગભિભુજીના (પૂજ્યશ્રીના) નામે લેખો આવે છે; તેનું શીર્ષક છે 'પ્રેરણાસિન્ધુ.' પરંતુ કેટલીક અલૌકિક અને દિવ્ય પ્રેરણાઓ જેમાંથી મળે એના માટે પ્રેરણાબિન્દુ કરતાં પ્રેરણાસિન્ધુ નામ વધુ સાર્થક લાગે. પ્રેરણા ભલે શબ્દદેહમાં નાની હોય પરંતુ જ્યારે આપણે હતાશ થઈ જઈએ, જ્યારે આપણે નિરાશ થઈ જઈએ, જ્યારે આપણા મન ઉપર હતાશાનું આવરણ છવાઈ જાય તે વખતે આપણને જે પ્રેરણા આપે - શબ્દ સાવ થોડા હોય, વાક્યો સાવ નાના હોય છતાં પ્રેરણા આપે - તેને સિન્ધુ શબ્દ વધુ સારો લાગે. તેથી પ્રેરણાબિન્દુને બદલે આ પુસ્તિકાનું નામ પ્રેરણાસિન્ધુ રાખેલું છે.

“પ્રેરણાસિન્ધુમાં જે જે લેખો આવ્યા છે તેમાંથી જુદા જુદા ધર્મ-સંપ્રદાયોમાં ઊભવાતાં પર્વો-તહેવારો વિષેના લેખોને ચૂંટી ચૂંટીને આ પુસ્તિકામાં મુક્યા છે. જેમકે ગણપતિની ઉપાસના એટલે મૂલાધાર ચક્રની શુદ્ધિ, શિવરાત્રી અને શિવાલય-એક દિવ્ય રહસ્ય, અઠ્ઠાઈ કરતાં અઠ્ઠમની મહત્તા વધારે શા માટે? મહાવીરજયંતી કેવી રીતે ઊભવીયું? વજેરે વજેરે. પ્રેરણાસિન્ધુના સાડત્રીસમા પાના ઉપરનું ‘થોડું’ લખાણ આપણે વાંચીએ.

“જનની જલ્લ તો ભક્ત જલ્લ,  
કાં દાતા કાં શુર;  
નહીં તો રહેજે વાંઝણી,  
મત જુમાવીશ નૂર.

“આ લીટીઓ કેટલાં બધાં સાવધાન કરી દે છે! માતા બનનાર બહેનોએ તો આ લીટીઓ ગાઠે બાંધી લેવા જેવી છે. જે મા બનવું જ હોય - જે પ્રસૂતિની પીડા વેઠવી જ હોય - જે બાળકને જન્મ આપવો જ હોય તો એવા બાળકને જલ્લ જે ભક્ત કે દાતા કે શૂરવીર-મહાવીર-અતિવીર હોય; બાકી મગતરાઓથી તો પુત્રી, પાતાળ, આકાશ, ખીચીખીચ ભરેલાં જ પડયાં છે, એમાં વળી એકનો વધારો કરીશ નહીં. ભક્ત, દાતા કે શૂરને જન્મ આપવામાં તારાં નૂર-તેજ હણતાં હોય તો તે લેખે છે, બાકી મગતરાનો, મુડદાબનો વધારો કરવામાં તારું નૂર હણીશ નહીં-મનખો ભગાડીશ નહીં-દરહણ ભંડાવીશ નહીં. એના કરતાં તો વાંઝણી રહેવું બહેતર છે. જન્મોજન્મની શીલરૂપી પૂંજના ભાગે જે કોઈ ઉદ્ધારક અવતરાવી ન શકાય તો શીલરૂપી-શિવજરૂપી પૂંજને ધાઈને જનમભરનું દારિદ્ર વહોરવાનો અર્થ શું?

“કેવળ ભોગવિલાસ માટે જ ‘નૂર’ જુમાવવાની મૂખાંમી રખે કરાય! આ સાવધાનીનો આદેશ કેવળ માતાઓ માટે જ છે એમ સમજવાનું નથી, આ ચેતવણીમાં આડકતરી રીતે પિતાના સમાવેશનો પણ સંકેત કરી જ દીધો છે. માતા અને પિતા બનનાર સૌએ આ

મહાઆદર્શ નજર સમજી રાખીને મહાવીરની-મહાન્મા-ઓની જયંતીઓ ઉજવવાની છે. જેથી હજુ સુધી જે સાવધાન ન થઈ શક્યા હોઈએ તો તુરત થઈ શકાય.

“આવી મહાજયંતીઓ ઊજવવાથી એ વાતની યાદ આવે છે કે આ દિવસે કોઈ ‘મહા’ના માતા-પિતાએ નૂર જુમાવ્યું ન હતું પણ શૂર-શૂર-મહાશૂર પાણું પ્રાપ્ત કરવા માટેનું પ્રથમ પગલું ભયું હતું; જગતના ઉદ્ધાર માટે મરજીવાને જગત ઉપર ઉતારવા પોતાના જન્મોજન્મની સંવમમૂડીનું-મહાતેજ-પૂંજ-નૂરનું તે દિવસે હસતાં હસતાં દાન-પ્રદાન-ભલિદાન કરી દીધું હતું.....

“આ જે એક પાનું વાંચી ગયા તે લેખનું શીર્ષક છે ‘મહાવીરજયંતી કેમ ઊજવવી?’. તમને સાધારણ ખ્યાલ આવે કે અત્યારે જે પુસ્તિકાનું વિમોચન થઈ રહ્યું છે તેમાં શું શું રહેલું છે. કદાચ આ આખી પુસ્તિકામાં આ એક જ પાનું વાંચીને મૂકી દો તોય બસ છે. તો એવી તો ઘણી સામગ્રીથી આ પુસ્તક ભરેલું છે અને એનું નામ છે ‘પ્રેરણાસિન્ધુ’. પ્રેરણા-એના સિન્ધુ. લેવાય એટલું લો એમાંથી. આપણી અશક્તિઓને, આપણી ખોટી માન્યતાઓને, આપણા ભ્રમોને, આપણા વેવલાપણાને - આ પુસ્તિકામાંના સાહિત્યનાં મોજાઓ વહાવી દેશે, ક્યાંય ફેંકી દેશે અને આપણને અસલ શક્તિની ઝાંખી કરાવશે.”

‘પ્રેરણાસિન્ધુ’ લિપેની ચોટીક પ્રેરણાદાથી વાતો પૂજ્યશ્રીએ કરી અને ન્યારબાદ ઓમપરિવારના ગુપ્ત સંત શ્રી મણીભાઈ પટેલે (ભૂતપૂર્વ કાર્યકર-ગુજરાત વિદ્યાપીઠ) આ પુસ્તિકાનું વિમોચન કર્યું.

હવે ગુરુપૂજનનો સમય થઈ ગયો હતો તેથી ઉપ-સ્થિત ગુરુભાઈબહેનોએ પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિમુજ્જના ચરણકમળનું પૂજન કર્યું. ગુરુપૂજન બાદ સૌ પોતા-પોતાની જગ્યાએ ચોઠવાઈ ગયા.

પૂજ્યશ્રીએ આશીર્વાચનમાં છેલ્લા ત્રણેક માસમાં ઊજવાઈ ગયેલા “મેઘચુંબક મહાધૃતશ્વ” અને



“વિશ્વઆસુરી વિશ્વમનક વશ”ની રસપ્રદ વાતો કરી. આખા ભારતમાંથી આવેલા શુભેચ્છના પત્રોને વાંચી સંભળાવ્યા.

તા. ૫-૬-૮૮ થી તા. ૨૯-૬-૮૮ સુધી ‘વિશ્વ-આસુરી વિશ્વમનક વશ’ ઉમરેઠ મુકામે યોજાયો અને તા. ૨૯-૬-૮૮ થી તા. ૨૯-૭-૮૮ સુધીનો આ કાર્યક્રમ અમદાવાદ મુકામે યોજાયો. ઉમરેઠ શ્રી શાંતિપ્રસાદભાઈના નિવાસસ્થાને અને અમદાવાદ શ્રી વિજયભાઈના નિવાસ-સ્થાને એમ બંને જગ્યાએ કુલ એક માસ અને ચોવીસ દિવસ, ૫.૫૦ ગુરુદેવ શ્રી યોગલિમુજી અનેક અગવડો વેઠીને પણ ધાબર રહ્યા અને સતત સૌને પ્રેરણા આપતા રહ્યા.

વિશ્વઆસુરી વિશ્વમનક વશ દરમ્યાન સતત ધાબર થયેલા એવા ઉમરેઠ ઓમપરિવારના સભ્યોને અને અમદાવાદ ઓમપરિવારના યજમાન શ્રી વિજયભાઈ સી. પટેલને પૂજ્યશ્રીએ સ્વહસ્તે અભિવાદન પત્રો આપ્યા. ઉમરેઠ ઓમપરિવારને આપેલ અભિવાદન પત્રમાંનું લખાણ નીચે મુજબ હતું.

॥ ૐ ॥

॥ તસ્મય વાચકા પ્રભુવઃ ॥

ઓમ પરીવાર - ઉમરેઠને -

અભિવાદન પત્ર

ઓમ પરીવાર - ઉમરેઠના ઉપક્રમે

તા. ૫-૬-૮૮ થી તા. ૨૯-૬-૮૮ સુધી

અખંડ ચોવીસે કલાક ૨૪ દિવસ સુધીનો -

“વિશ્વ-આસુરી-વિશ્વમનક જપયજ્ઞ”

(સંગીતમય ગાયત્રીમંત્રનો જપયજ્ઞ)

પરમગુરુ ઓમ પરમાત્માની કૃપાથી અને ૫. ૫૦ ગુરુદેવ યોગલિમુજીની નિશ્ચિન્તા શાંતિ અને સફળતા-પૂર્વક પૂર્ણ થયો. પૂર્ણહૃદયના દિવસે ખેડા જિલ્લામાં સારો વરસાદ થયો. (આ જ દિવસે અને આ જ સમયે અમદાવાદમાં આવેા જ ત્રીસ દિવસનો જપયજ્ઞ

ઓમ પરીવાર-અમદાવાદના ઉપક્રમે પ્રારંભ થયો.)

વિશ્વશાંતિ માટેના આ જપયજ્ઞમાં શ્રી શાંતિપ્રસાદ અંબાલાલ પંડયાના આખા કુટુંબે તન-મન-મનથી સ્તુત્ય સેવા આપી. કાર્વની મુખ્ય જવાબદારી શ્રી જ્યોતિષ ધા. પંડયાના શિરે રહી. અને કમલેશ પટેલ, અનિલ પારેખ, સુધીર સોની, જ્યેષ્ઠ ત્રિવેદી, ગુપ્તા પંડયા, મધુસૂદન વ્યાસ, પીયૂષ ભટ્ટેરી, રમેશ પંડયા વગેરે આ કાર્યમાં ખૂબ કાર્યરત રહ્યા. આ વજ્રને, ચાણોદ-દાદલિયા મઠના ૫. ૫૦. સ્વામી હરિહરનંદજી મહારાજના પૂર્ણ ઉદાર દિલે આશિષ મળ્યા. મુનિ શ્રી હર્ષદરાય સી. વ્યાસ તથા મહંત શ્રી સંતરામ મંદિર-ઉમરેઠ મોહનભાઈ ભાવસાર તથા ઠાકોરભાઈ જોષી વગેરે તરફથી ઉત્સાહપ્રેરક શુભેચ્છાઓ મળી. ડાકોર તથા ઠાસરા ઓમ પરીવારનો પણ ખૂબ સાથ રહ્યો.

પરમહંસવૃત્તિમગ્ન માનનીય શ્રી શાંતિપ્રસાદ અંબાલાલ પંડયા (ગુરુકૃપાલિમુ)ની અમીભરી નજર તળે પૂરા ચોવીસ દિવસનો કાર્યક્રમ મસ્તીભર્યો રહ્યો.

સફળ “મેઘચુંબક મહાદ્યુતવજ્ઞ”ને પણ આખા ભારતમાંથી શુભેચ્છા-આશિષ પ્રાપ્ત થઈ.

પરમાત્મા સૌનું કલ્યાણ કરે. સૌને વંદન, અભિનંદન, આશિષ. આ અભિવાદન પત્ર, સમસ્ત ઓમ પરીવારના પ્રેમીઓ વતી શ્રી યોગલિમુજીએ સ્વહસ્તે આપ્યું અને ઓમ પરીવાર-ઉમરેઠ વતી શ્રી જ્યોતિષભાઈ શાંતિપ્રસાદ પંડયાએ શિરોધાર્ય કર્યું.

સમસ્ત ઓમ પરીવારના પ્રેમીઓ વતી :

(નીચે સભ્યોની સહીઓ છે)

ઉપરોક્ત અભિવાદન પત્રની ઉપરની ડાબી બાજુએ ઓ. પ્રે. ૫. ટ્રસ્ટનો સિમ્બોલ અને જમણી બાજુએ ૫. ૫૦ ગુરુદેવ શ્રી યોગલિમુજીની લાક્ષણિક છબી છે. શ્રી વિજયભાઈ પટેલને આપેલ અભિવાદન પત્રમાં

પણ ડાબી બાજુએ ટ્રસ્ટનો સિમ્બોલ અને જમણી બાજુએ પ. પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગલિખુજીની છબી છે અને તેમાંનું લખાણ નીચે મુજબનું છે.

॥ ૩ ॥

॥ તસ્ય વાયકઃ પ્રભુઃ ॥

અભિવાદન પત્ર

ઓમ્ પરિવાર-અમદાવાદના ઉપક્રમે

તા. ૨૯-૬-૮૮ થી ૨૯-૭-૮૮ સુધી

અખંડ ચૌવીસે કલાક ત્રીસ દિવસ સુખીનો-

“વિશ્વ-આસુરી-વિશમનક જપવ્રજા”

(સંગીતમય ગાયત્રીમંત્રનો જપવ્રજ)

પરમગુરુ ઓમ્ પરમાત્માની કૃપાથી અને પ. પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગલિખુજીની છત્રછાયામાં શાંતિ અને સહૃદયતાપૂર્વક પૂર્ણ થયો. (તા. ૨૯-૬-૧૯૮૮ના દિવસે આ જ સમયે ઓમ્ પરિવાર-ઉમરેઠના અખંડ ચૌવીસ દિવસના જપવ્રજની પૂર્ણાહુતિ થઈ હતી)

અમદાવાદના જપવ્રજના બીજા દિવસે ગુજરાતમાં સારો વરસાદ થયો.

વિશ્વશાંતિ માટેના આ જપવ્રજમાં પરમ ગુરુનિષ્ઠ શ્રી વિજય ચીમનલાલ પટેલના આખા કુટુંબે તન-મન-ધનથી ખૂબ પ્રસન્નતાપૂર્વક સેવા આપી, આ જપવ્રજ દરમ્યાન શ્રી વિજયભાઈના બહુ અતિ ગંભીર બીમાર હોવા છતાં વિજયભાઈની નિષ્ઠા અવિચળ રહી. ઓમ્ પરિવારના ભાઈઓ, બહેનો, બાળકો સૌએ આ જપવ્રજમાં કલ્પનાતીત ફાળો આપ્યો.

આ વ્રજને ચાલોદ-દાદલિયામઠના પ. પૂ. સ્વામી હરિહરનંદજીએ ઉદાર દિલે આશિષ આપતાં લખ્યું કે “આપનાં જનહિતનાં આવાં કાર્યોં જ્યારે જ્યારે થતાં હોય ત્યારે ત્યારે હું જે સત્કર્મ કરું તે અંજ-વિરૂપે તેમાં અર્પણ કરું છું.”

સફળ “વિશ્વઆસુરી વિશમનક જપવ્રજ” તથા વરસાદ માટે કરવામાં આવેલા તા. ૨૭-૫-૮૮ના ‘મેઘચુંબક-મહાધૃતવ્રજ’ને આખા ભારતમાંથી શુભેચ્છા-આશિષ પ્રાપ્ત થઈ.

પરમાત્મા સૌનું કલ્યાણ કરે.

આ અભિવાદન પત્ર, સમસ્ત ઓમ્ પરિવારના પ્રેમીઓ વતી શ્રી યોગલિખુજીએ આપ્યું, અને વિજય ચીમનલાલ પટેલે તે સહર્ષ શિરોધાર્ય કર્યું.

સમસ્ત ઓમ્ પરિવારના સર્વે પ્રેમીઓ વતી !

(નીચે સભ્યોની સહીઓ છે.)

વજ્રમાનના ઉત્સાહમાં વૃદ્ધિ કરે એવા આ સુંદર અભિવાદન પત્રો પુજ્યશ્રીએ સ્વહસ્તે આપ્યા. ત્યાર-બાદ શ્રી સદ્ગુરુસમર્પણલિખુજી, શ્રી જયોતિષ પંડ્યા, શ્રી કિરીટભાઈ શાહ, શ્રી વિજયભાઈ પટેલ, શ્રી વલ્લુભાઈ પટેલ, શ્રી રમેશભાઈ ત્રિવેદી જગેરજી પ્રાસંગિક પ્રવચનો કર્યાં.

પ્રવચનો બાદ સૌએ ભોજન-પ્રસાદ લીધાં અને આમ કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયો.

“તમે તમારી શ્રદ્ધાના જોરે મારી સહાયતા આકર્ષીને સ્વશક્તિ જગાડી લ્યો છો - ઉત્તેજિત ઠરી લ્યો છો.”

॥ ૭ ॥

“આરામ એટલે આ-રામ (રામ આવો). વિરામ એટલે આ-રામને પ્રાપ્ત કરવામાં, કલ્યાણને પ્રાપ્ત કરવામાં જેટલો સમય વ્યતીત ઠરીએ એ.”

॥ ૮ ॥



# ખુદી કેા કર ખુદાં ઉતના....

સંપાદન - ગુરુપાદપંક

ઓમ્ પરિવારના ઉપક્રમે તા. ૨૫-૧૨-૮૮ના રોજ પલિવડ મુકામે 'નિવિકલ્પ મુક્તિધામ'માં ધનરોહણ અને ભિક્ષુભોધાન્સવ ઊજવાયા.

દર વર્ષની જેમ ગામના પાદરે પ. પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજનું ભવ્ય સ્વાગત-સામૈયું કરવામાં આવ્યું. બેન્ડવાજના તાલે ભાવિક ભકતોએ ખૂબ ધીંચ લીધી. ત્યારબાદ શ્રી 'નિવિકલ્પ મુક્તિધામ' પહોંચ્યાં. પ્રસાદી થઈ સૌ સભામંડપમાં ગોઠવાયાં. સભામંડપને બેઠેને એમ લાગતું હતું કે જાણે જંગલમાં મંગલ થઈ ગયું છે. 'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્'ના રંગબેરંગી ધન-તોરણો અને અનેક સુવાક્યોના બેનચીથી સભામંડપને શણગારવામાં આવેલો. મંડપમાં પ્રવેશતા જ જાણે કોઈ દિવ્ય વાતાવરણમાં પ્રવેશ્યા હોઈએ તેવો આભાસ ધયા વિના રહેતો નહીં. શિયાળાનો દિવસ, ચારે બાજુ હરિયાળા ખેતરો અને તેની વચ્ચેનો આ મંડપ (!) સાચે જ અલૌકિક વાતાવરણ હતું. અને તેવી જ ઘટી ઓમ્ પરિવારના સભ્યોની ચિસ્ત.

મંડપમાં સૌ હારમંધ ગોઠવાઈ ગયાં અને પ્રણવ-નામ-મહિમા ગાઈને સ્વાધ્યાયની શરૂઆત કરી. ડૉ. સદ્ગુરુસમર્પણભિક્ષુજના પરિવારે પૂજ્યશ્રીની આરતી ઉતારી. ત્યારબાદ સ્વાધ્યાય આગળ ચાલ્યો. વાર્ષિક સ્વાધ્યાયગાનને કારણે સૌને ભરિકા પ્રાણાયામનો લાભ અનાયાસે જ પ્રાપ્ત થયે જતો હતો. પૂજ્યશ્રીની વર્ષોની સાધનાના નિવોદરૂપે આ સ્વાધ્યાયની રચના થયેલી છે જેનું ગાન કરતાં કરતાં જાણ્યેઅજાણ્યે ધણા બધા લાભ તેના ગાથકને પ્રાપ્ત થઈ જાય છે.

સ્વાધ્યાય બાદ પૂજ્યશ્રીએ સૌને આજના કાર્યક્રમ વિષે જણાવતાં કહ્યું કે -

"જે ભાઈ-બહેનો પ્રથમ વાર અહીં આયાં છે

તેમને થોડો ખ્યાલ આવે કે આપણે આ ઉત્સવ કયા નિમિત્તે ઊજવી રહ્યાં છીએ; તેથી તેમને જણાવી દઉં કે, આજથી નવ વર્ષ અગાઉ આ જગ્યાએ 'ગાયત્રી અનુષ્ઠાન સાધના શિબિર' થયેલી. આ અદિતીવ શિબિર નવ દિવસ ચાલેલી. નવ દિવસ મુધી સૌ કૃતીરોમાં સાધકોએ ગાયત્રી જપ કરેલો. રોજ યોગદર્શન ઉપર પ્રવચન થતું. સૌ સાધકો સંકીર્તન કરતા કરતા પ્રભાત-ફેરી, મધ્યાહનફેરી અને સાયંફેરીમાં જોડાતા. તે એ શિબિર નિમિત્તે દર સાલ આ જગ્યાએ આપણે ધન ચઠાવીએ છીએ.

"બીજું નિમિત્ત છે ભિક્ષુભોધાન્સવ-ભિક્ષુ-બોધ-ઉત્સવ. ઓમ્ પરિવારના ત્રણ ભિક્ષુઓ છે. (૧) ડૉ. સદ્ગુરુસમર્પણભિક્ષુ (૨) ગુરુધ્યાનભિક્ષુ અને (૩) ગુરુપ્રેમભિક્ષુ.

"ભિક્ષુની કેટલી મોટી કિમત છે ? જે દિવસે ભિક્ષુ નામ ધારણ કર્યું હોય, જે દિવસે ભિક્ષુ ધયા હોઈએ તે દિવસની કેટલી મહત્તા છે ! ભિક્ષુ નામ ધારણ કરવું એટલે કલ્યાણભાગમાં આગળ વધવાનો સંકલ્પ કરવો. ભિક્ષુ થઇને સંન્યાસ લેવાનો નથી, ઘરખાર છોડીને ચાલ્યા જવાનું નથી. પરંતુ તે દિવસે મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવાનો દઢ નિર્ધાર કરવાનો છે. એનું નામ જ ભિક્ષુ થવાનો સંકલ્પ કરવો. અને તે દિવસને આપણે આવી ધામધૂમથી ઊજવી રહ્યાં છીએ,

"આ બધી ધામધૂમ થાને માટે કરીએ છીએ ? કારણકે આ દિવસે મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત કરી માયાના ચક્રમાંથી છૂટવાનો ભિક્ષુઓએ સંકલ્પ કર્યો હતો. કોઈ એક જીવે એમ નક્કી કર્યું કે માયાના બંધનમાંથી તે મુક્ત થઈને જ રહેશે, માયાના બંધનો તેને જકડી નહીં થકે. તે એ સંકલ્પ-પ્રતિજ્ઞાની મહત્તા છે અને

તેથી આ ઉત્સવને આપણે સૌ ખૂબ ધામધૂમથી ઊજવવીએ છીએ. દર વર્ષે ઊજવી રહ્યા છીએ.

“તો, એક તો આવી કોઈક ભૂમિ કે જેના ઉપર નવ નવ દિવસ સુધી ગાયત્રીમંત્રના જ્વળ થયેલા; સૌ-સૌ સાધકોએ એકી સાથે આધ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિ કરેલી અને સાથે ભિન્નભેદો-સવ. તો આજે આપણને પણ કેવી આનંદની હેલી ચઢવી જોઈએ ? કારણકે આજે કોઈ એક જીવે માયાના બંધનમાંથી મુક્ત થવાની ભીષ્મપ્રતિજ્ઞા કરેલી અને આ દિવ્ય ભૂમિ ઉપર.

“અરે ! કોઈ જીવમાંથી મુક્ત થાય તો પણ તેના સંબંધીઓ તેનું સ્વાગત કરે છે, તેને ભેટી પડે છે. તો જ કાવમી જીવમાંથી મુક્ત થઈ રહ્યો છે તેના માટે તો શું ના કરીએ ? ગુરુજનો પાસે ઉપદેશ લેવાનું, ધાર્મિક કાર્યો કરવાનું, યાજ્ઞાનું પઠન કરવાનું તાત્પર્ય છે, માયાના બંધનમાંથી કાવમી મુક્તિ. તો, કાવમી બંધનમાંથી મુક્ત થવાનો સંકલ્પ કર્યો છે એ દિવસને તો કેટલા આનંદથી ઊજવવો જોઈએ ? આજના દિવસે નિરાશ અને ઉત્સાહરહિત થવાનું નથી.

“આપણે આપણા ઘરખારની જાળ અને વ્યવહારના પ્રપંચમાંથી મુક્ત થઈને અહીં સુધી આવ્યા છીએ. શા માટે ? કારણકે અહીં રહીએ એટલા સમય માટે જાળમાંથી મુક્ત થઈ જવાનું છે. પછી તે કાવમ માટે એ જાળ છે, છે ને છે જ. પરંતુ અહીં હાજર રહીને પણ એ વ્યવહારને, જાળને, માયાના બેજાને ઉપાડેલા રાખીએ તો શું રચ્યા ? એામુ પરિવારના કેટલાક નિશ્ચિત કાર્યક્રમો છે તે શા માટે છે ? કમ સે કમ તે કાર્યક્રમોમાં આપણે હાજર રહીએ અને એટલા સમય દરમ્યાન આપણે ભૌતિકતામાંથી મુક્ત થઈ જઈએ. અને એમ અમુક સમયની મુક્તિ પ્રાપ્ત કરતાં કરતાં છેવટે કાવમી મુક્તિને વરીએ. આપણે પણ ભિન્ન થઈને જ રહીએ. અસ્તુ.

“ગુરુમહિમાની એક સુંદર લીટી છે - ‘આખર થગી રહે એકતા, તો મનુષ્ય નહીં એ દેવ.’ જીવોએ

ગુરુસંતો સાથે આખર સુધીની એકતા રાખવાની છે; થોડા સમયની નહીં. દેખાદેખીમાં, કે વહેવાર રાખવા, કે કંઈક કામ પડ્યું, કે થોડા મુંઝાયા હતાં એટલે ગુરુસંતો પાસે ગયા અને પછી તેમને ભૂલી ગયાં. તો, આપણે ગુરુસંતોનાં લાભ શું લીધાં ? આપણને કલ્પવૃક્ષ મળ્યું અને તેની પાસે આપણે માંગ્યું શું ? શ્લોક સુખો (1) મોટર માગી ! પરની માગી ! પતિ માગ્યો ! પુત્ર માગ્યો ! એ બધાંની હસ્તી કેટલી ? એ બધાંનું આયુષ્ય કેટલું ? જ્યાં આ ઘરીર પોતે પણ રહેવાનું નથી; બચપણ, જુવાની, બુઢાપો અને મૃત્યુ એ ઘરીરને લાગેલાં જ છે. રામ, કૃષ્ણ ઈત્યાદિ ભગવાનના અવતારો થઈ ગયા. તેઓ પણ અત્યારે હાજર નથી, તો આપણા ઘરીરો ક્યાં રહેવાનાં હતાં. જો કોઈ સુખ પ્રાપ્ત કરીએ છીએ તે ઘરીરને આધારે જ છે અને જો ઘરીર જ નથી રહેવાનું તો પછી એ ઘરીર માટે જો કોઈ સુખ માગ્યું એનું આયુષ્ય કેટલું ? શ્લેષ્ણવી, અશ્લેષ્ણવી. તો જ્યારે કલ્પવૃક્ષની પ્રાપ્તિ થાય, સદ્ગુરુની પ્રાપ્તિ થાય તો તેમની પાસેથી આપણે શું માંગવું જોઈએ ?

“ખરેખર તો ગુરુસંતો પાસે ગયા પછી માંગવાનું જ ન લોય. આપણી જરૂરિયાતની ખબર શું ગુરુસંતોને નથી હોતી ? પરંતુ ‘ગુરુસંતો બધું જ જાણે છે’ તે વાત આપણે નથી જાણતાં. અને તેથી તેમની પાસે ગયા પછી આપણે આપણી બુદ્ધિથી માંગવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ. આપણને ખબર જ નથી કે આપણે આપણી બુદ્ધિથી શું માગી ચકવાના ? આપણા કલ્યાણ માટે વધુમાં વધુ થોડું શું છે એની ખબર આપણને શું પડે ? ‘ગુરુસંતોને બધી જ ખબર છે પણ આપણને ખબર નથી’ એ વાતની ખબર આપણને પડતી નથી. તેથી તેઓની પાસે જઈને આપણે આપણી બુદ્ધિથી કોઈ માંગવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ. ગુરુસંતો ઉપર ઈશ્વરની કૃપા છે તેથી ઈશ્વર આપણી ઈચ્છાની પુતિ કરે છે. પણ શ્લોક સુખ મળ્યું તેથી આપણું શું વળ્યું ?



“આપણે તપ કરીએ, ખૂબ તપ કરીએ અને ભગવાન પ્રસન્ન થઈ જાય. આપણી પાસે આવીને ભગવાન પુછે કે માંગ માંગ બેટા, શું જોઈએ છે ? એટલે, જે ઈચ્છા માટે આપણે તપ કર્યું હતું તેની આપણે માગણી કરીએ. ભગવાન કહે તથાસ્તુ. આપણને ઈચ્છિત વસ્તુ મળી જાય કારણકે આપણને જે ખૂબ કિમતી લાગે છે તે ભગવાનના દરબારમાં તે પાવિયા-દસિયાની કિમતવાળું છે. ગુરુસંતોના ઐશ્વર્ય પાસે જગતની કોઈ વસ્તુ માગીએ તે તે એમના માટે પાવિયા-દસિયા બરાબર છે. બાર વર્ષ સુધી તપશ્ચર્યા કરીને ભીખમાં જે માગવાનું હતું તે માંગી લીધું અને ગુરુસંતોએ આપી પણ ઈધું. પછી તેઓ તેમના રસ્તે અને આપણે આપણા રસ્તે. આપણે જે પ્રાપ્ત કર્યું હતું તેનો સમય પૂરો થાય એટલે ભોગસામગ્રી પૂરી. પછી પાછાં ધાવેલા મૂળા જેવાં.

“કમ સે કમ આપણામાં આટલી બુદ્ધિ તો હોવી જ જોઈએ કે જેમને આપણે સદ્ગુરુ માનીએ છીએ એમનામાં આપણા કરતાં જરૂર વધારે બુદ્ધિ હશે; આપણું ક્વાલુ શેમાં છે તે વાતની ખબર આપણા કરતાં તેમને વધારે હશે અને એટલા માટે જ જ્યારે એવી દુર્ભાલ તકની પ્રાપ્તિ થાય કે ગુરુસંતો આપણને સામેથી પુછે કે માંગ માંગ, તારે જોઈએ તે માંગ; ત્યારે આપણે તેમની કૃપા જ માંગીએ, એમની આશિષ જ માંગીએ. અસ્તુ.

“આપણે વાત ચાલતી હતી ‘આખર લગી રહે એકતા, તો મનુષ્ય નહીં એ દેવ’ એ લીટી વિષેની. ગુરુસંતો સાથે સમજણપૂર્વકની એકતા રાખવાની છે અને તે પણ આખર સુધીની. બે-પાંચ જણાંએ કહ્યું કે હવાણા આપણ તો મહાસમર્થ છે, મહાચમકારી છે; આમ વાતચીત સંભળીને આપણે પણ ઠોડયાં એ ભાપુની વાલે અને એમનાં ભક્ત થઈ ગયા. છ મહિના, બાર મહિના કે બે વર્ષ તેમની પાસે રહ્યાં. વળી ઘોડા માણસોએ કહ્યું કે આ આપણ પાસે તો બધું જ પોલપોલ છે એટલે ત્યાંથી પાછા બીજાં ભાગ્યાં. આને

શું કહેવું ? દેખાદેખી આપણી પોતાની સમજણ શું ? માટે આપણી પોતાની પરિપક્વ સમજણથી જ જેમને આપણે ગુરુ માન્યા હોય, જેમને આપણે પૂજ્ય માન્યા હોય તો ખુદ ભગવાન પણ આપણને આપણી સમજણમાંથી ટસથી મસ ન કરી શકે, આપણા માર્ગમાંથી આપણને હટાવી ન શકે. તો, આવી જે પરિપક્વ સમજણ તેને નિષ્ઠા કહેવામાં આવે છે. આવી નિષ્ઠા-પૂર્વક જે આપણે આખર સુધી ગુરુસંતો સાથે એકતા રાખીએ તો ‘મનુષ્ય નહીં એ દેવ.’ આખર સુધી એટલે ? જ્યાં સુધી આપણું શરીર રહે ત્યાં સુધી જ નહીં પરંતુ આખર સુધી એટલે કે જ્યાં સુધી મોક્ષને પ્રાપ્ત ન કરી લઈએ ત્યાં સુધી ગુરુસંતો સાથે આપણી એકતા રહે.

“ગુરુસંતોને આપણી શું જરૂર હતી ? ગુરુસંતોને તો આપણી જરૂર હતી જ નહીં. આપણે તેમની પાસે ગયાં તો તેઓ ના પાડતા નથી, એમની પાસેથી ભાગી ગયાં તો આપણને પાછાં બોલાવતા નથી, એમને છોડી દઈએ તો એનો તેમને હર્ષ કે શોક નથી, તેમની ચરણચાંચી કરીએ તો પણ તેમને હર્ષ કે શોક નથી. એ બધું તો તેઓ આપણને આપણા સંતોષ માટે કરવા દે છે. ક્યારેક તેઓ આપણી સાથે પુત્ર-ભાવે વર્તે છે, ક્યારેક પિતાભાવે વર્તે છે, ક્યારેક મિત્રભાવે વર્તે છે અને આપણને સ્નેહ અને પ્રેમ આપે છે. ગુરુસંતો તો આપણી સાથે ગમે તે ભાવે વર્તે પરંતુ આપણે તો તેમની સાથે શિષ્યની ભાવના સાથે વર્તવાનું છે. તેઓ આપણા ગુરુ છે અને તેમની પાસેથી આપણે મોક્ષ અને નિષ્ઠા પાડી કરવાની છે.

“ગુરુસંતો આપણી સાથે જ્યાં સુધી મિત્રભાવે વર્તે છે, આપણને સ્નેહ આપે છે ત્યાં સુધી તો આપણને સાડું લાગે છે. પરંતુ તેઓ જે સહેજ રુદ્ર થાય, આપણને વઢે કે ઠપકો આપે તો મહામુશ્કેલી થાય છે. જેકે ગુરુસંતો ઘણું ભાગે ઠપકો આપતા જ નથી, શિષ્યને પપલાવી-પપલાવીને જ રાખતા હોય છે. ગુરુસંતોને એટલી ખાતરી થઈ જાય કે શિષ્ય એ

ભુમિકાએ પહોંચી ચુક્યા છે કે તેને ઠપકો આપવા છતાંય, વઠવા છતાંય ચાલ્યો નહીં જાય; ત્યારે જ તેઓ ઠપકો આપે છે. આપણી અંવી ભુમિકા જ્યાં સુધી ના અંધારી હોય ત્યાં સુધી તે આપણા કલ્યાણને લગતી સાચી વાત હશે તે પણ કહેશે નહીં. તે, શિષ્યે ગુરુસંતો પાસેથી કાઈ મેળવવું હશે તે સમ-જલપૂર્વક ગુરુસંતો સાથે એટલા કેળવવી પડશે, અધિકાર પ્રાપ્ત કરવો પડશે. અને એક વખત સાચી સમજણની પ્રાપ્તિ થઈ ગઈ, નિષ્ઠા દઢ થઈ ગઈ, અધિકાર કેળવી લીધા પછી તે તેનું કલ્યાણ થઈ જ જવાનું. એક શાયરે કહ્યું છે કે -

‘જુદીકો કર જુલંદ ઉતના  
કિ હર તકદીરસે પહેલે  
જુદા બંદેસે જુદ પૂછે  
બતા તેરી રજા કયા હે ?

પોતાની જાતને તપ કરીને, અધિકાર પ્રાપ્ત કરીને એટલી મહાન કર કે જુદ ઈશ્વર જ તને પૂછે કે માંગ, માંગ; તારે જે જાઈએ તે માંગ. જેણે જેણે તપ કર્યા છે - ધ્રુવ, પ્રલવાદ ઈત્યાદિએ - એ સૌને માટે

પરમાત્મા સામે આવીને ઊભા રહ્યા છે. તપ કરનારે એમ નથી કહ્યું કે, હે પ્રભુ, તમે મારા ઉપર જલદી પ્રસન્ન થાવ અને મને અમુક વસ્તુ આપો. એ સૌએ તે તપ જ કર્યું છે, અધિકાર જ પ્રાપ્ત કર્યા છે.” અસ્તુ. “સત્યધર્મ ગુરુદેવકી જય”

‘કેવા શિષ્ય થવાનું છે’ તેના વિષેનો ખ્યાલ આપતાં પૂજ્યશ્રીએ આજે સૌ ગુરુભક્તોને અદ્ભુત જ્ઞાન પ્રદાન કર્યું. ત્યારબાદ ડૉ. સદ્ગુરુ સમર્પણભિક્ષુજીને શાલ ઓઢાડી ગુરુધ્યાનભિક્ષુજીની ગૈરહાજરીમાં તેમના પ્રતિનિધિ તરીકે તેમના પુત્રને શાલ ઓઢાડી દર વર્ષની જેમ ઘણાં બધાં બહેનોને પ્રસાદીરૂપે સાડીઓની ભેટ આપી. આ કાર્યક્રમ બાદ ડૉ. સદ્ગુરુ સમર્પણ-ભિક્ષુજીએ અને ગીજા મહાનુભાવોએ પ્રવચનો કર્યાં.

હવે ધજરાહસુનો સમય થઈ ગયો હતો તેથી સભામંડપમાંથી બહાર આવીને સૌ વર્તુળાકારે ગોઠવાઈ ગયાં અને ધજનું આરોહણ થયું ત્યાં સુધી સંગીતમય ધ્યાયત્રીયાંત્રની ધૂન બોલ્યાં. ધજરાહસુ બાદ સૌએ ભોજન-પ્રસાદ લીધા અને સૌ અમદાવાદ તરફ રવાના થયાં.



“જે બુદ્ધિ સમર્પિત થઈને રહે છે તે જ બુદ્ધિની બુદ્ધિમાની છે. ગુરુજનો અને સંતજનોના ચરણોમાં બુદ્ધિપૂર્વક નિર્બુદ્ધિ થઈને બેસવું એ જ બુદ્ધિમાનપણું છે.” ॥૫॥

“નિષ્કામ કર્મયોગ કરવાથી જગતમાં શાંતિ ફેલાય છે. નિષ્કામ કર્મ-યોગનું જે આચરણ કરે છે તેઓ પણ જગતનું એક અંગ જ છે. તેમાં સહાયતા કરનારા પણ જગતનું એક અંગ જ છે. અને તે સર્વેની ચિત્તશુદ્ધિ થવાથી તેઓના ચિત્તમાં શાંતિ સમાધાન પ્રવર્તે છે.” ॥૬॥



અમદાવાદમાં ચેન્નચેલ “વિશ્વઆસુરી વિશમનકે યજ્ઞ” (અખંડ ગાયત્રી જપયજ્ઞ) દરમ્યાન આ મુજબ સંવાદ સાંભળવા મળ્યો -

યોગબિદ્ધુજી : પંકજભાઈ, પેલા ભાઈ બહુ મોડા આવે છે !

પંકજભાઈ : એમને આવતાં આઠ-નવ વાગી જાય છે ! પૂજા-નિત્યકર્મ પતાવીને આવે એટલે મોડું થાય છે.

યોગબિદ્ધુજી : સામાન્ય રીતે મારી પૂજા-સાધના પણ બાર વાગ્યા સુધી ચાલે છે પણ અત્યારના પ્રોગ્રામ (જપયજ્ઞ) ચાલે છે એટલે હું પણ સવારથી હાજર થઈ જાઉં છું. અત્યારના આ જ પૂજા.

“અત્યારના આ જ પૂજા” આ વાક્ય કહી પૂજાશ્રીએ વેદાંત કહી દીધા. એમ પરિવારના બધા જ કાર્યક્રમો સવારના હોય એટલે એમ થાય કે પૂજા પડશે. પણ કાર્યક્રમમાં ગયા પછી ખ્યાલ આવે કે રોજ કરેલી પૂજાનું ફળ સત્સંગરૂપે મળી ગયું. સત્સંગ પ્રાપ્ત થવો એ કંઈ નાની-સૂની વાત છે ?

તુલસીદાસજી રામચરિતમાનસમાં લખે છે :

ગિરિજા સંત સમાગમ સમ, ન લાભ કહ્યું આનંદ;  
ગિનું હરિકૃપા ન હોઈ સો, ગાવહીં વેદ-પુરાન.  
ગિનું સતરાંગ ન હરિકૃપા, તે હિં ગિનું મોહ ન ભાગ;  
મોહ ગયે ગિનું રામપદ, હોઈ ન દેહ અનુરાગ.

આમ, એમ પરિવારના કાર્યક્રમોમાં ભાગ લેવો એ પૂજાથી પણ વિશેષ છે. વળી આપણે જે કંઈ કર્યો કરીએ તે પૂજા જ છે; જે શિવમાનસપૂજામાં કહ્યો છે એવો અખંડ ભાવ રહે તો. શિવમાનસપૂજામાં કહે છે કે -

હે શંભો ! મારા આત્મા તમે છો, બુદ્ધિ પાવંતી છે, પ્રાણ આપના ગણ છે, શરીર આપનું મંદિર છે, સંપૂર્ણ વિષયલોગની રચના આપની પૂજા છે, નિદ્રા સમાધિ છે, માડું ચાલવું-ફરવું આપની પરિક્રમા છે તથા સંપૂર્ણ શબ્દ આપના સ્તોત્ર છે; આમ, જે કામ કરું છું એ આપની આરાધના છે.

શ્રીમદ્ ભગવતગીતામાં પણ ભગવાન શ્રી કૃષ્ણ કહે છે -

સહા મારા શરણે રહી સઘળાં કર્મોને કરનારો પણ મારી કૃપાથી સનાતન અવિનાશી પરમ પદને પામે છે. (૧૮/૫૬)

શુદ્ધ મનથી સઘળાં કર્મો મારા વિષે અર્પણ કરીને મમપરાયણ થઈને સમબુદ્ધિરૂપ નિષ્કામ કર્મયોગનો આશ્રય કરીને નિરંતર મારામાં ચિત્તવાળો થા (૧૮/૫૭).

—: ઓ. પ્રે. પ. ટ્રસ્ટનાં પ્રકાશન :-

૧. ગુરુમહિમા (યોગરહસ્યોથી ભરપૂર)	૧૫-૦૦
૨. મુક્તા (યોગદર્શનનો સમાધિપાદ)	૧૫-૦૦
૩. શાંતા (યોગદર્શનનો સાધનપાદ)	૧૫-૦૦
૪. મારા ગુરુદેવ (જીવન અને સાધનાની અનુભૂતિઓ)	૧૨-૦૦
૫. ઈશ્વરની ઓળખ [ઈશ્વર કોને કહી શકાય ?] (ઓમ્ વિષેની માહિતી)	૮-૦૦
૬. મેત્રી (ગુજરાતી) વિશ્વશાંતિનું યોગરહસ્ય	૨-૦૦
૭. મેત્રી (અંગ્રેજી) " "	૨-૫૦
૮. પૂ. ક્ષીમાં ઈશ્વરદર્શન (દક્ષિણ ભારત અને અમેરિકાની યાત્રા)	૪-૦૦
૯. સત્સંગપરાગ (પસંદ કરાયેલાં સુવાક્યો)	૨-૦૦
૧૦. નિર્ઝર ઝર્મુ કો ગૌભથી (ગુજરાતી) (વિશ્વઅશાંતિનાં ગુલા મૌલિક કરણો)	૫-૦૦
૧૧. નિર્ઝર ઝર્મુ કો ગૌભથી (હિન્દી અને અંગ્રેજી)	૧૦-૦૦
૧૨. નિર્ઝર ઝર્મુ કો ગૌભથી (અંગ્રેજી)	૭-૦૦
૧૩. ગુરુપૂજિમા (ગુરુપૂજિમાનો મહિમા ગાતી અદિતીય પુસ્તિકા)	૨-૫૦
૧૪. ઈઝીએસ્ટ ઈઝ રીઅલાઈઝેશન (અંગ્રેજી) (જીવન ઉપયોગી લેખો)	૫-૦૦
૧૫. ઓમ્ પરિવાર (જીવન ઉપયોગી લેખો)	૧-૦૦
૧૬. ધ્યાન શા માટે? (ગુજરાતી અને અંગ્રેજી)	૩-૦૦
૧૭. ઓમ્ નારાયણનાં સુંદર સુરેખ ચિત્ર	૨-૦૦
૧૮. ઈશ્વરકી પદ્ધત્યાન (ઓમ્ વિષેની વિસ્તૃત માહિતી સૂત્ર ૨૪ થી ૨૯-પાતંજલ યોગદર્શન સમાધિપાદ તથા બીજા મૌલિક લેખો)	૧૧-૦૦
૧૯. સ્વાધ્યાય	૮-૦૦
૨૦. મારે સમાજને બેઠો કરવો છે (પૂ. મોટાના વાક્યની મૌલિક સમજ)	૭-૦૦
૨૧. પ્રેરણાસિન્ધુ (તહેવારો વિષેની તાત્ત્વિક સમજ)	૬-૫૦
૨૨. પ્રેરણાપીયૂષ (ગુરુપ્રેમભિજીના પ્રેરણાદાયી પત્રો)	૮-૦૦
૨૩. કડવું અમૃત	૯-૦૦





क्लेश, कर्म, कर्मों के फल और वासनाओं से विमुक्त ऐसा विशेष चेतन (वेही अंक मात्र) अश्वर हैं। अश्वर संपूर्ण सर्वज्ञ हैं। अश्वर त्रिकालिन गुरुओं के भी गुरु हैं; काल से अनु का छेदन-भेदन नहीं हो सकता। अश्वर का नाम प्रणव (ओम्=ॐ) है। ओम् का मार्यक जप करने से आत्मसाक्षात्कार होता है और अन्तरायों का अभाव हो जाता है।

### ॐ प्रवृत्तना उद्देश्य :-

- (१) सर्वोपाय परम सूक्ष्म चेतनत्वं के नेतुं नाम प्रणव (ओम्=ॐ) के तनी प्रतीति षड्गुण-समाजने, कराववा प्रयत्न करवो। (२) 'बोध'ने प्रसार, प्रसार अने संशोधन करवा प्रयत्न करवो। (३) समाजनुं नैतिक धारणु ॐ'नुं साववा भाटे व्याख्यात्मिक ज्ञानने साहित्य द्वारा प्रसार अने प्रसार करवाने प्रयत्न करवो। (४) आ उपरंत 'षड्गुणवृद्धिताय-षड्गुणनसुखाय' ने सततां कार्यो नेवां के देणवणी, तपीपी सारवार वगेरे करवा भाटे प्रयत्न करवो।

ગુરૂપૂર્ણિમા :- ૧૮-૭-૮૯

સ્થળ : શ્રી એકવીસગામ દશા ખડાયતા,  
કુંભારામની વાડી, શેલત ભુવન પાસે,  
પુષ્પકુંજ પાસે રામબાગ રોડ, મણીનગર,

લવાજમ દર :-

વાર્ષિક સભ્ય (ભારતમાં)	રૂ. ૧૦-૦૦
આજીવન સભ્ય	રૂ. ૨૦૦-૦૦
વાર્ષિક સભ્ય (પરદેશમાં)	૭ ડોલર
આજીવન સભ્ય	૨૦૦ ડોલર

લવાજમ મોકલવાનું સ્થળ :-

- (૧) ડા. સોમભાઈ એ. પટેલ  
૧-અ, પલિયડનગર, સેન્ટ એવિયસ હાઈસ્કૂલ રોડ  
નારણપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૧૩.
- (૨) નૈષઠ સી. શાહ  
૩, ગંગાધર સોસાયટી, રામબાગ પાછળ,  
મણીનગર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૮.

સુચના :- લવાજમ એક દ્વારા અથવા મનીઓર્ડર દ્વારા  
"એ. પ્રે. પ. ટ્રસ્ટ"ના નામે મોકલવું. સાથે  
આપણું પૃષ્ઠ નામ અને સરનામું શુદ્ધ અક્ષરોમાં  
લખી મોકલવું.

વાચકમિત્રોને :-

'દુતમહારા'ને લગતા પત્રવ્યવહાર નીચેના સરનામે કરવો.  
શ્રી નૈષઠભાઈ વ્યાસ  
૩, ગંગાધર સોસાયટી, રામબાગ પાછળ, મણીનગર,  
અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૮.

મુદ્રક : ઉમા પ્રિન્ટર્સ  
દરિયાપુર ચારસ્તા, ટાવર પાસે, અમદાવાદ  
રાઇટલ : મોના આર્ટ પ્રિન્ટર્સ, જોડવ, અમદાવાદ.  
ફોન : ૮૮૭૨૨૩  
મુખપૃષ્ઠ : શ્રી કિશોરભાઈ મકવાણા



આદ્યાર્થસ્થાપક તથા આદ્યાર્થિક  
પ. પ્રે. ગુરૂદેવ શ્રી ચોગલભિક્ષુજી

To,

પ્રકાશક અને પ્રાંતસ્થાપક :  
આદ્યાર્થિક પ્રેમસમર્પણચિંતાનભિક્ષુ પરિવાર દ્વરા  
૧૨૮, શ્રીકુંજ સોસાયટી, ૨૧ના પાકની પાછળ,  
વાલકીડિયા રોડ, વાલકીડિયા, અમદાવાદ-૬૧.  
(રજી. નં. ઈ/૪૪૧૬ ટા. ૧૧-૫-૮૧)  
આઈ.ટી.ડી.ઈ.સુ. ૮૦-૭૭ નં. એચ. ક્યુ III  
૩૩-૪૩/૮૬-૮૭ માર્ચ ૧૯૮૮ સુધી